

O scrisoare inedită din războiul pentru independență aflată în colecțiile Muzeului Județean Satu Mare

Viorel Ciubotă

Documentul pe care îl publicăm reprezintă o scrisoare pe care maiorul Ștefan Mateescu, comandantul Batalionului 1 Dorobanți (Regimentul 8 Dorobanți) o trimite din spitalul de la Turnu Măgurele, în 3 decembrie 1877, nașului său, colonelul Constantin Cruțescu, comandantul Regimentului 1 infanterie de linie. Documentul este deosebit de important pentru că ne ajută să intrăm în culisele evenimentelor din anul 1877 și anume în mediul ofițerilor superiori din armata română.

Pe lângă atmosfera eroică care răzbate din scrisoare se prefigurează și aspecte care nu prea și-au făcut loc în cărțile închinată anului 1877 și în primul rând înfrângerea suferită de armata română în data de 30 august 1877 în primul atac de la Plevna, condus și de Mateescu și când se pierd 268 de oameni, printre care și căpitanul Valter Mărăcineanu, dintr-o regretabilă eroare de conducere a atacului care l-a adus pe domnitorul Carol într-o asemenea dispoziție încât să ordone scoaterea din armată a lui Mateescu. Numai intervenția lui I. C. Brătianu a potolit furia domnitorului și astfel că Mateescu a rămas la comanda batalionului spălându-și păcatele apoi în asaltul Rahovei din 7 noiembrie 1877 unde și cade rănit în jurul orei 15.

Deasemenea și asaltul eșuat asupra Plevnei și în special al redutei Grivița din 6 septembrie 1877 condus de colonelul Otton Sachelarie, perceput de cercurile militare românești tot ca un eșec, cu toate faptele de vitejie săvârșite de ostașii și ofițerii care au participat la atac.

Sigur că din scrisoare transpar și opinii favorabile despre căderea Plevnei, despre "Spitalul Doamnelor Române din Iași" – instalat la Turnu Măgurele, condus de unul din eminenții doctori ai epocii dr. Russ etc.

Avem certitudinea că scrisoarea de față se va alătura celorlalte surse documentare privind războiul de independență al României, contribuind la conturarea mai exactă a unor episoade ale campaniei din Bulgaria.

1877 decembrie 3 Turnul Măgurele
Spitalul Doamnelor Române din Iassy

Iubite Nașule!

Împregiurări independente de voința-mi m-au împiedicat până acum a vă mulțumi pentru aceea ce vă datorez <în aceea> împrejurarea dificilă în care iubiții mei camarazi m-au pus, cu toate că D<omnia> ta mă cunoști cred de ajuns spre a ști câtă recunoștință v-am păstrat totdeauna pentru aceea ce știu că ați făcut pentru mine. De astă dată încă mai mult ca totdeauna trebuie să vă mulțumesc mult, căci înțeleg câtă luptă

¹ Cruțescu Constantin (14.09.1838 – 10.04.1897), colonel din 8 aprilie 1877, comandă în timpul războiului de independență Regimentul 1 Infanterie de linie și Brigada 1 din Divizia 1 Infanterie din 5 decembrie 1877 (ordinul de zi nr. 174). Participă la luptele de la Plevna și Vidin. Avansează până la gradul de general de brigadă.

trebuie să fi avut cu Brătianu² spre a-i da tăria de a aduce pe Vodă³ care era tare pornit contra mea în stare a nu confirma reforma mea și apoi după afacerea de la Rahova⁴ în care mărturisesc că n-am făcut decât a-mi împlini cu conștiință datoria să scoată atât de tare în relief conduita mea.

La 7 Noiembrie am căzut rănit la ambele picioare, una din răni cea de la piciorul stâng în articulația genunchiului sub rotulă. În primul moment mă descurajasem tare temându-mă de o amputație. Transportat în ambulanță la Turnul prin Turcia am suferit pe drum în mod îngrozitor. Îndată însă ce m-am instalat aici n-am mai suferit mai nici de cum. Doctorul Ruso⁵ se felițează mult de starea rănilor mele și cred că grație temperamentului meu robust în curând voi fi în picioare. Ei mă asigură încă că voi scăpa zdravăn, cu toate acestea mă tem că rana de la piciorul stâng îmi va lăsa o leziune care poate mă va face să târăsc mult timp piciorul. Deocamdată sunt condamnat a sta lungit pe pat și a păstra cea mai absolută imobilitate, lucru care după spusele doctorilor va dura cel puțin până la finele...⁶ prin urmare vezi bine că trebuie multă răbdare și sunt nevoit a o avea pentru a nu-mi prelungi în zadar suferințele.

Regret mult că bietul Slăniceanu⁷ a fost după părerea mea tare sfâșiat fără să fie atât de vinovat cum arăt acei ce-l denigrează.

Am simțit o mare bucurie de căderea Plevnei⁸, dar mărturisesc că bucuria mea a fost înzecită auzind că în lupta de la 28, Regimentul D-tale a fost sublim, mai cu seamă că astfel s-a astupat gurile acelea ce bârfiseră atât de mult la 6 Septembrie.

Profităm de această ocaziune ca împreună cu fina care este aici spre a vă ura pentru Bubi al cărui patron este marți să vă împlinescă D-zeu toate dorințele și D-voastră zile lungi spre a putea să vă bucurați de fericirea lui și celorlalți copilași.

Fina vă trimite sincere complimente iar fina cea mică sărutări de mâini, din partea-mi te rog să primești și de astă <dată> asigurarea profundului meu devotament.

Mateescu⁹

f.1 pe margine: *Am telegrafiat lui Poenaru¹⁰ să-mi trimită solda pe noiembrie, te rog de-l vezi spune-i și D-ta a-mi-i trimite cât mai repede având nevoie aci cheltuind o mulțime de bani.*

f.4 pe margine: *Te rog arată din partea-mi complimente lui B. Sachelariu¹¹, Bădulescu¹² și Meciuetea.*

² Este vorba de I.C. Brătianu (1821 – 1891) primul ministru al României.

³ Carol I, domn (1866 – 1881) și apoi rege al României (1881 – 1914)

⁴ Luptele de la Rahova din 7 noiembrie 1877 soldate de fapt tot cu un eșec al forțelor aliate. Mateescu s-a aflat în zona dinspre râul Ogost căzând rănit în jurul orei 15.

⁵ Russ Ludwig, medic principal cl. I (născut în Austria în 16.08.1816, mort în Iași în 27.11.1888). conduce Spitalul Doamnelor Române din Iași de la Turnu Măgurele.

⁶ Lipsă în text.

⁷ Slăniceanu Gheorghe (1835 – 1885), general de brigadă. Conduce operațiunile militare de la Plevna, Rahova și Vidin.

⁸ Este vorba de încercarea disperată a turcilor de a sparge încercuirea din jurul Plevnei, soldată cu un eșec și cu capitularea trupelor turcești conduse de Osman Pașa.

⁹ Ștefan Mateescu, maior, comandant al Batalionului I Dorobanți aparținând Regimentului 8 Dorobanți. Este implicat în eșecurile de la Plevna (Grivița) și Racova din lunile septembrie și noiembrie ale anului 1877. Probabil că este reformat din cadrele armatei după războiul de independență deoarece nu-l mai întâlnim menționat în anuarele oficiale.

¹⁰ Mihail Poenaru, era administrator clasa I în Regimentul 8 Dorobanți Buzău.

¹¹ Otton Sachelarie, născut în 2 iulie 1837 era din 1 ianuarie 1872 colonel. A comandat atacul celor 3 batalioane românești din 6 septembrie 1877 asupra Griviței, soldat cu un eșec.

¹² Vasile Bădulescu. Născut în 1 ianuarie 1847, înaintat la gradul de maior în 1 iulie 1877. A comandat Batalionul 2 din Regimentul 1 Infanterie de linie aparținând Diviziei 2 Infanterie comandată de colonelul Mihail Cerchez.

**An unpublished letter from Independence war of Romania
founded at County Museum of Satu Mare's collection**

Abstract

This document is a letter sent by major Ștefan Mateescu, the commander of the 1st Battalion „Dorobanți” to his godfather, the colonel Constantin Cruțescu, the commander of the 1st Regiment Infantry of line, in 3 December 1877 from the hospital of Turnu Măgurele.

The document is important because help us to found more information about the events from 1877 as was the defeat suffered by Romanian army in 30 August 1877 in the first attack of Plevna. As well is mentioned the failed attack of Plevna and especially of the redoubt Grivița from 6 September 1877 directed by the colonel Otton Sachelarie.

Bibliografie:

Anuarul Oficial al armatei române pe anul 1886, București, 1886.

C. Căzănișteanu, M. E. Ionescu, *Războiul neatârării României*, București, 1977.

Itinerare eroice 1877 – 1878, București, 1977.

I. Ceaușescu, V. Mocanu, I. Călin, *Drum de glorie*, Craiova, 1977.

F. Tucă, M. Cociu, F. Chirea, *Bărbai ai datoriei 1877 – 1878. Mic dicționar*, București, 1979.

M. Adăniloiaie, *Independența națională a României*, București, 1986.